

НОВИ СИНДИКАТ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ СРБИЈЕ

ПИБ: 108080360; МАТИЧНИ БРОЈ: 17834681

НАЗИВ ДЕЛАТНОСТИ: Делатност синдиката

ШИФРА ДЕЛАТНОСТИ: 94.20

ТЕКУЋИ РАЧУН: 160 –389774–89 Banca Intesa АД Београд

ЗАСТУПНИК: Братислав Цветковић, председник

АДРЕСА: Ул. 7. јули бб, п.фах 42, 18220 Алексинац

БРОЈ:

ДАТУМ: 05.10.2013.

- МИНИСТРУ ФИНАНСИЈА
- МИНИСТРУ РАДА, ЗАПОШЉАВАЊА И
СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Поштовани министре финансија,

Поштовани министре рада, запошљавања и социјалне политике,

Након објављивања Упутства за припрему буџета Републике Србије за 2014. годину, које је објављено на сајту Министарства финансија и датумирано са 01.10.2013. године, и анализе инструкција за израду финансијских планова и директних и индиректних корисника републичког буџета, а такође и опредељених оквира средстава за израду финансијских планова директних буџетских корисника, Нови синдикат социјалне заштите Србије је принуђен да Вам се, након писма упућеног министру финансија дана 11.09.2013. године, поново обрати овим дописом.

Наиме, у писму од 11.09.2013. године смо покушали да министра финансија упознамо са неким општепознатим чињеницама које се односе на функционисање система социјалне заштите Србије, а које, из визуре Новог синдиката социјалне заштите Србије, одсликавају стање тог система, степена његове опремљености и кадровске оспособљености тог система за бригу о најрањивијим и најугроженијим категоријама становништва Републике. Нарочито да нагласимо ургентност потребе да држава напокон, након више деценија стагнације тог система, посвети много већу пажњу његовој реформи и прилагођавању новонасталим и енормно повећаним потребама за друштвеном подршком великом броју становништва, и уважи чињеницу да су садашњи проблеми у функционисању тог система пре свега последица дуготрајног игнорисања оштедруштвеног значаја система социјалне заштите и затварања очију пред проблемима у овој области. Систем социјалне заштите је деценијама уназад једино третиран кроз повремена давања грађанима, ради њиховог придобијања као бирача, а нико никада није обраћао довољно пажње на запослене у том систему, који су изнели, и још увек носе, терет свих најнегативнијих последица транзиције.

На наше велико разочарење, увидом у Упутство за припрему буџета за 2014. годину, смо схватили да неки од суштинских захтева Новог синдиката социјалне заштите Србије од стране министра финансија нису уважени, а нарочито **потреба да се тај систем у кадровском смислу напокон помери од стања из 1993. године, у коме је сво ово време, како у погледу броја тако и развоја стручних капацитета, био залеђен. По сазнањима Новог синдиката социјалне заштите Србије, **чак ни тај број** признатих запослених, по решењима која свој основ вуку у прописима који су давно, давно превазиђени, и потпуно су неадекватни данас потребном обиму рада и броју корисника система социјалне заштите, **није остварен.****

Непобитна је чињеница да је у систему установама фактички недостаје укупно око 500 запослених у односу на број признат решењима ресорног министарства, за послове које обезбеђује Република. То је, пре свега, последица крајње игнорантског односа лица задужених за планирање финансија у нашој држави, и то у дугом периоду, према потреби да се организује адекватан и квалитетан систем у области социјалне заштите који би се бавио подршком становништву, и чињенице да су са доношењем новог Закона о социјалној заштити обезбеђена средства за права грађана али не и за рад и развој система социјалне заштите. У том смислу су у дужем периоду од ресорно задужених за финансије игнорисани и захтеви ресорног министарства за социјална питања. То одражава и однос политичког естаблишмента према кључном ресурсу тог система, а то су кадрови. Све то доприноси да се систем социјалне заштите налази у значајној стагнацији, да то пресудно изузетно отежава да систем квалитетно и потпуно извршава своје обавезе у складу са новодонетим Законом о социјалној заштити, а запослене у том систему оштећује у остваривању њихових законских права. Када се томе придода непобитна чињеница да ни локалне самоуправе, у делу надлежности за остваривање права за која су оне задужене, не обезбеђују адекватан и довољан број стручних радника, стичу се сви услови да се веома основано, према мерилима из европског система вредности и базичним принципима на којима је заснована ЕУ, говори о успостављању дугорочног „системског мобинга“ над запосленима који раде у том систему (изгарању).

Када износи ове констатације НССЗС чак ни не говори о новоуспостављеним стандардима стручног рада у установама социјалне заштите у процесу хармонизације система европским правилима и стандардима рада (A Voluntary European Quality Framework for Social Services of General Interest), односно о потпуној неусклађености актуелних норматива кадрова са стручним захтевима рада из тих стандарда, и њиховој неупоредивости са нормативима кадрова у земљама Европске Уније у складу са успостављеном стандардизацијом рада. Да не говоримо и о другим европским правилима установљеним у погледу безбедности и здравља на раду, доживотног образовања, тренинга и развоја компетенција и квалификација и достојанственог рада. Тиме су запосленима ускраћена и права грађана из ратификоване Ревидиране европске социјалне повеље, као дела нашег сопственог уставног система. У овом случају се ради о простом уважавању чињенице да се нечијом вољом, тачније свесним недостатком воље, још не може достићи ни стање које је било још пре двадесет година.

У односу на општепознату чињеницу о мањку фактичког броја запослених у односу на признат број, у овом случају се може у потпуности **парафразирати веома скоро јавна изјава министра финансија** (присутна на сајту Министарства финансија) да **систем социјалне заштите ради „као мотор који непрекидно ради без резервних делова, али то стање није одрживо“**. А колики се обим нарастајућих и очекиваних потреба рада система социјалне заштите, и запослених у њему, само са једном од категорија становништва (на који веома често указује у јавним изјавама и први потпредседник Владе када говори о великим предстојећим демографским проблемима пред којим се наша нација и држава налази), НССЗС упознаје и министра финансија и целокупну јавност са графичким приказом пројекције кретања броја старије популације у Републици до 2022. године. Из тога се јасно види да ће број „најстаријих старих“, као дела изузетно рањиве групације становништва, који има и највеће потребе за организованом друштвеном подршком из области социјалне и здравствене заштите и неге, порастати до 2022. године за преко 10 % садашњег броја на територији целе Републике, а тај тренд ће на подручју Војводине бити присутан све до 2032. године. Са том групацијом

становништва, а и другим рањивим групама у ризику (које су такође у значајном расту), ради обезбеђивања њиховог фундаменталног права на квалитетну и доступну социјалну заштиту, неко треба и да ради и обезбеди им одговарајућу негу и старање.

Господине министре финансија, простор за ново и обимније запошљавање у држави је управо у области социјалне заштите. Уосталом, тако је и у свим земљама Европске Уније уназад више од деценију, а то ће бити присутно још у већој мери до 2020. године. Ради упоређења, у исто време, на пр., Немачка ће број лица само на пословима неге старих до 2020. године повећати за 220.000, уз сада већ присутан велики мањак запослених стручних радника у социјалној заштити у свим земљама Европске Уније, и просечну годишњу стопу запошљавања нових радника у систему социјалне заштите од око 10 % у земљама ЕУ 25 (извор Еуростат).

То је улагање које је неопходно да би се остварила уставна права грађана, и њихова фундаментална права, и корисно за друштво и социјално одговорну државу у целини. Без тога нема суштинске имплементације европског система вредности, пре свега поштовања људских права свих грађана. Да би се то достигло у социјалној заштити неопходно је веома значајно инвестирање у кључни, и најтеже обновљиви ресурс тог система – у кадрове, уз фактичко а не деклараторно поштовање њихових права по основу рада. Од тог инвестирања, које јесте велики фискални трошак, држава, хтела или не, не може побећи, и веома је штетно ако се том процесу не приђе озбиљно, студиозно и дугорочно, а посебно на време. У склопу дугорочне стратегије запошљавања, нужност је (јер то наше потребе и стање у сектору налажу) да област социјалне заштите буде предвиђена са највишом стопом запошљавања (то нарасте потребе становништва и поштовање права корисника права и запослених налажу).

Имајући у виду укупан оквир-лимит средстава предвиђен за функцију социјалне заштите, који се креће у потпуно приближним оквирима према износу опредељеном Ребалансом буџета за 2013. годину, евидентно се може закључити да **нису билансирана ни довољна финансијска средства за опремање установа односно осавремењавање услова рада запослених у том систему.** Уз фактичко онемогућавање установа да се припреме за предстојећи прописима одређен процес лиценцирања услуга, тиме су угрожена и права запослених везана за безбедност и здравље на раду у складу са донетим прописима наше државе, а нарочито у погледу што скоријег елиминисања односно умањења последица тешког физичког рада (махом жена које су доминантни род у структури кадрова на пословима неге, здравствене заштите и помоћним пословима) и адекватне опремљености за теренски рад. Та улагања, имајући у виду буџете у ранијим годинама, уместо да се све више повећавају са подизањем стандарда у области безбедности и здравља на раду, фактички се све више и из године у годину смањују. Да ли је то пут у Европу? НССЗС тврди да није, и о томе говоре сви европски документи.

Прокламовање у Упутству потребе да се учине напори да се у погледу коришћења услуга и роба оствари уштеда од најмање 15 % у систему социјалне заштите није реално и оствариво, а поред тога, као што смо у претходном писму министру финансија били нагласили, дубоко је неправично за запослене у том систему. Систем социјалне заштите је увек штедео, и то увек преко границе која је значила стагнацију система, и запослени су због трпели негативне последице. НССЗС сматра да даље уштеде, услед свега изнетог, нису могуће, и да ће ићи на терет функције тог система, а највише на терет запослених у том систему и њихових уставних и законитих права. Нико нема право да смањује стандард корисника социјалне заштите, а све

уштеде које се захтевају ће ићи на терет одржавања, опремања, а нарочито на терет права запослених, и то оних која, на пр., имају сви државни службеници и намештеници.

Стога **Нови синдикат социјалне заштите Србије протествује против неједнаког третмана запослених у социјалној заштити у односу на материјални положај и услове рада запослених у другим сегментима у оквиру јавног сектора**, и напомиње да се глобализацијом и упросечавањем свих у јавном сектору, без икаквог аналитичког сагледавања стања и потреба, установљавају фискални принципи финансирања ове делатности не водећи рачуна о свим штетним последицама по друштво, а нарочито по запослене у систему социјалне заштите. **Тиме се само дискриминација запослених у социјалној заштити замрзава до 2015. године.** У исто време, услед веома ригидног става Министарства финансија у процесу преговора за закључење Посебног колективног уговора, се запослени у социјалној заштити дискриминишу у односу на друге запослене, нарочито државне службенике.

Простим и летимичним **увидом у структуру и ранијих, а и актуелног буџета**, се јасно види да су у њему, у свим сегментима, присутни енормни одливи новца из буџета за разноразне **„важне пројекте“ махом невладиног сектора**, са крајње „напумпаним“ буџетима, са потпуно непознатим и неверификованим практичним ефектима по добробит грађана, са евидентном дугорочном неодрживошћу задовољавања потреба грађана на основу њихове имплементације, а што се све финансира од новца пореских обвезника. Сви ти пројекти се реализују махом уз учешће неких привилегованих запослених у систему јавног сектора, блиских политичким центрима моћи. Сведоци смо да нико не води евиденцију ко то из јавног сектора прима државну плату, а уз то добија и додатни новац по основу „пројеката“ који се финансирају из буџета. Сведоци смо и да се број разноразних агенција, за које се не зна каква је корист од њих, и у којима запослени примају плате које нису лимитиране, не смањује, иако је Влада то прокламовала као свој циљ. Сведоци смо и да се повећавају средства за науку, што је оправдано, али нисмо сведоци да је неко извршио истраживање и дошао до података колико се запослени истраживачи у институтима истовремено финансирају и у девизама из разних пројеката финансираних из међународних извора. Сведоци смо да у високом образовању примају више плата. Сведоци смо и либерализације везане за стицање и расподелу тзв. „сопствених средстава“ у неким сегментима јавног сектора, са веома либералним односом у погледу права на увећање плата запослених у тим секторима, а што је јако видљиво у прегледу просечних исплаћених плата у јавном сектору. Сведоци смо и да плате запослених у државним органима, уз констанан и континуиран раст броја запослених у тим органима, константно расту, а са тим прегледом званичних статистичких података смо упознали министра финансија. Тај раст је очигледна последица законом установљеног система оцењивања и напредовања државних службеника и награђивања намештеника, те њихових права по основу прековременог рада, додатка за додатно оптерећење и приправности. Сведоци смо и колика се средства у другим секторима издвајају за стручно усавршавање запослених. **Запослени у социјалној заштити – чланови НССЗС већ више деценија једино нису сведоци да се то обезбеђује, под равноправним условима, и запосленима у установама социјалне заштите.**

Као актуелни пример, та неравноправност система социјалне заштите, између осталог, се у току 2013. године практично огледала и у исплати награде од 4000 динара по запосленом, у ком погледу су та средства у другим сегментима (просвета, здравство) већ била укалкулисана у оквир редовних билансираних средстава за плате, а систем социјалне заштите је морао да

врши преусмеравање средстава са других позиција (опрема и др. трошкови) да би исто право могао да обезбеди запосленима у социјалној заштити. Фактичко је стање да многи запослени у систему, које финансирају локалне самоуправе, чак ни ту помоћ за 2013. годину још нису добили. Преписивање оквира за израду новог буџета за 2014. годину, у делу плата, може само да значи да ће таква ситуација бити и у 2014. години, јер системи просвете и здравства тај трошак већ имају укалкулисан у одобреним лимитима средстава за плате у 2013. години.

Усвојеним оквирима за припрему буџета за 2014. годину **није јасно опредељено да Министарство финансија препознаје ургентност потреба система социјалне заштите, а тиме и запослених у том систему.** НССЗС се јако боји да ће све то, односно невредновање сложености и тежине рада запослених у социјалној заштити, и веома велике исказане потребе за новим запошљавањем у свим земљама Европске Уније у области социјалне заштите, те њихову глобалну демографску политику „brain draining-a“, допринети да се из система додатно одлије велики број едукованих и оспособљених кадрова. Тиме ће се систем социјалне заштите у Србији у наредном периоду, у односу и на садашње стање, додатно ослабити и онеспособити да квалитетно врши своју функцију у интересу грађана, и остваривања њиховог уставног права на социјалну заштиту у складу са принципима усвојеним Законом. Тај одлив кадрова ће значити и додатно оптерећење постојећих запослених на раду. **Уважавање реалних и објективних потреба тог система у улагање у кадрове је пут да се тај проблем ублажи, и на томе се не може штедети, односно то је нерационално.** Улога система социјалне заштите је да обезбеди остваривање фундаменталних права грађана, да служи целом друштву и да допринесе социјалној кохезији, али то не може да оствари уколико не обезбеди адекватну опремљеност и квалитетан, квалификован и обучен кадар, у који се мора улагати. Претпостављамо да министар финансија није упознат, али наш систем социјалне заштите у погледу кључног ресурса, услед непродуковања довољног броја стручних радника и особља неге кроз систем образовања, ће се у наредном периоду сусрести са огромним проблемом – мањком квалификованог и обученог кадра (чак и без негативних ефеката емиграције). И то широм целе територије Републике. Обнављање кадра је јако дугорочан и веома тежак и скуп посао за сваку државу. Уколико се то не учини, ефекат ће бити да наша држава школује и оспособљава кадрове за област социјалне заштите не за себе, и своје потребе, већ за развијене земље у ЕУ.

Прокламованим замрзавањем пријема нових запослених у систему (за 2014., 2015. и 2016. годину) се не замрзава проблем који систем има у том погледу, већ се прави катастрофална, веома тешка, и веома тешко и дугорочно отклоњива грешка, која ће све своје негативне последице у пуној мери исказати до 2020. године. Тиме се проблем драстично увећава за будући период, када ће то бити за државу у целини много скупље решити, а што ће као крајњу консеквенцу имати веома тешке последице по остваривање фундаменталних права грађана (као основног европског принципа), и веома лошу оцену испуњења поглавља 24. **Сву моралну и политичку одговорност, у условима када већ треба хитно предузети мере да се то лоше стање поправи (услед пропуста у ранијем периоду), сносиће функционери који су руководили или сада руководе државним финансијама.**

Из тих разлога Нови синдикат социјалне заштите Србије се овим путем, **још једном, обраћа министру финансија да још једном уложи додатни напор да се у процесу припреме Предлога буџета (преусмеравањем средстава) изнађу могућности за билансирање довољних средстава ради финансирања запошљавања неопходног броја од око 500 недостајућих**

извршилаца за 2014. годину, пун обим законских права запослених у социјалној заштити на безбедне и здраве услове рада, њихов равноправни третман у односу на друге запослене у јавном сектору и материјални положај адекватан условима рада у социјалној заштити. Тим чином би се само отпочело решавање проблема кадрова у систему социјалне заштите на озбиљан начин. **Убеђени смо да се свим захтевима НССЗС може удовољити без иједног новог динара повећања средстава у буџету**, искључиво на основу објективне и целовите анализе актуелних расхода у буџету, и адекватнијег вредновања значаја система социјалне заштите, и валоризовања значаја рада запослених у том систему у односу на друге разноврзне агенције или фаворизованије сегменте јавног сектора према значају функције. **НССЗС у том смислу назначавача: „Лепо је бити културан, али на културу мисли само човек који није гладан“.**

Простор за пријем нових запослених у систему социјалне заштите постоји и услед чињенице да је у самом Упутству за 2014. годину (стр. 4.) наглашено да је максимални оквир за раст плата у јавном сектору „не већи од 2 % у односу на 2013. годину“, а у претходном пасусу је наглашено да ће плате у 2014. години расти укупно за 1,5 %. Нови синдикат социјалне заштите Србије позива министра финансија да у оквиру већ пројектованог билансног простора од 0,5 % (за групу 41- расходе за запослене) изврши преусмеравање евидентно билансираних средстава за раст давања запосленима (очито у неким другим секторима) у финансирање новог запошљавања у систему социјалне заштите, као ургентно потребном.

Ово упозорење је још један покушај да се благовремено, пре него што се приступи доношењу новог буџета, и не наступе веома велике и веома дугорочне негативне последице по систем социјалне заштите, те по способност друштва да пружи подршку рањивим групама становништва и обезбеди остваривање њихових уставних права, отпочне са системским и дугорочним стратешким приступом потезима друштва и државе у овој веома значајној области. Уколико овај поновљени апел НССЗС не буде уважен од стране релевантних чинилаца у Министарству финансија, исти ће предузимати све легитимне мере за које је као синдикат по конвенцијама овлашћен, укључујући да о кршењу законских права запослених упозна сву јавност, све политичке факторе, и све релевантне институције и асоцијације у оквиру Европске уније и МОР-а, и да за испуњење својих захтева затражи подршку асоцијација синдиката у ЕУ. НССЗС сматра да, у условима када су актуелно за Ангелу Меркел, тиме и немачку Владу, запослени у социјалној заштити „лични јунаци и јунакиње“, није исправно да у нашој држави ти исти запослени буду на маргини (и по платама, и по изложености стресу, а и условима рада).

Имајући у виду да у процесу припреме буџета значајну улогу, у склопу дискреционог права Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, министар може да одреди конкретни распоред средстава у оквиру опредељеног лимита од стране Министарства финансија, Нови синдикат социјалне заштите Србије се овим путем **обраћа и министру рада, запошљавања и социјалне политике са захтевима:**

- да се сачини акциони план за припрему установа за спровођење процеса лиценцирања пружалаца услуга и лиценцирање стручних радника;
- да се, на основу сагледаног стања опремљености установа и дефинисања приоритета, сачини динамички план за опремање установа опремом којом се елиминише тежак физички рад;

- да се, у реализацији утврђених приоритета, и усвојене стандардизације односно типизације опреме, спроведе процес централизоване јавне набавке опреме за потребе установа за смештај;

- да се сачини програм развоја кадрова и обезбеди, преко установа основаних и финансираних за те намене (завода за социјалну заштиту), бесплатна обука и тренинг за запослене стручне раднике и сараднике, и то на недискриминаторским принципима остваривања права на стручно усавршавање (како за запослене које финансира Република тако и за запослене које финансирају локалне самоуправе);

Поштована господо министри, уз сво уважавање тежине ситуације у којој се систем јавних финансија налази у овом тренутку, и објективно постојећих великих финансијских проблема који дугорочно дестабилизују нашу државу у том погледу, убеђени смо да постоји начин и простор да се, на основу објективног сагледавања приоритета, чак и у ситуацији када држава дугорочно мора да обезбеди много већа издвајања *per capita* за социјалну и здравствену заштиту јако повећаног броја становника који ће за тиме имати потребе, уложи напор и у неопходно јачање кадровског капитала у тој области и осавремењавање услова рада. У супротном ћемо сигурно, у конкуренцији са бенефицијама које се у земљама ЕУ у том погледу нуде, евидентно доћи у ситуацију да нема ко да се стара и негује грађане који за тим имају потребе. А тада ће решење тог проблема за државу бити много, много скупље и теже.

Нови синдикат социјалне заштите Србије овим подноси захтев министру финансија и министру рада, запошљавања и социјалне политике да у оквиру социјалног дијалога, ради усаглашавања ставова и изналажења реалног и одрживог решења, прими делегацију НССЗС.

Као прилог аргументације овог дописа НССЗС доставља и графички приказ кретања броја старије популације, уз то извод из чланка Дојче Веле, и поново доставља и графички приказ кретања плата у неким сегментима јавног сектора.

Нови синдикат социјалне заштите Србије сматра да су **стварни узроци проблема јавних финансија у другим сегментима јавног сектора, а не у систему социјалне заштите, а нарочито због потпуне друштвене неодговорности тзв. приватног сектора**, систематског гушења синдикалне активности од стране веома бахатих приватника који злоупотребљавају стање на тржишту рада и израбљују запослене у својим фирмама, уз оштећивање права грађана и државе и испумпавање новца из предузећа за личну потрошњу. У склопу најављене јавне расправе поводом измена Закона о раду **НССЗС ће јавно објавити своје иницијативе за измену Закона о раду, усмерене на увођење европских правила корпоративног организовања и функционисања, и европских принципа патриципативног управљања, колективног уговарања, достојанства за све и друштвено одговорног корпоративног понашања.**

с пуним поштовањем,

ДОСТАВЉЕНО:

- министру финансија
- министру рада, зап. и соц. пол.
- председнику Владе
- првом потпр. Владе
- медијима

ПРЕДСЕДНИК:

Братислав Цветковић,

ПОТПРЕДСЕДНИК:

Славица Тубин, с.р.

СЕКРЕТАР:

Никодијевић Зоран, с.р.